

EMD-Bulletin

– nytt fra menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg

Nr. 4 År 2011 Dato 13. mai Utgiver Norsk senter for menneskerettigheter

April: Kategori 1-avgjørelser fra EMD

REPUBLICAN PARTY OF RUSSIA v. RUSSIA

Date: 12/04/2011 **Application no.:** 12976/07

Articles: 11 ; 11-1 ; 11-2 ; 41

Conclusion: Violations of Art. 11 ; Remainder inadmissible ; Pecuniary damage - claim dismissed

The case concerned the party's complaint of the authorities' interference with its internal functioning and its dissolution in 2007 by a court decision.

Norsk sammendrag på [Lovdata.no](http://lovdata.no)

CASE OF NECHIPORUK AND YONKALO v. UKRAINE

Date: 21/04/2011 **Application no.:** 42310/04

Articles: 3 ; 5 ; 5-1 ; 5-1-c ; 5-2 ; 5-3 ; 5-4 ; 5-5 ; 6 ; 6-1 ; 6-3 ; 6-3-c ; 35 ; 35-1 ; 41

Conclusion: Violation of Art. 3 (substantive aspect) ; Violation of Art. 3 (procedural aspect) ; Violations of Art. 5-1 ; Violation of Art. 5-2 ; Violations of Art. 5-3 ; Violation of Art. 5-4 ; Violation of Art. 5-5 ; Violations of Art. 6-1 ; Violation of Art. 6-3-c ; Remainder inadmissible ; Non-pecuniary damage – award

The case concerned in particular the first applicant's allegation that he was tortured during his police custody in order to make him confess to a murder, that his detention was unlawful and that the criminal proceedings against him were not fair.

Norsk sammendrag på [Lovdata.no](http://lovdata.no)

Nyttige lenker

- [Hudoc – EMDs database over egne avgjørelser](#)
- [Lovdata - EMD sammendrag på norsk](#)
- [Informasjon om klage til EMD](#)
- [Norsk senter for menneskerettigheters EMD-sider](#)
- [Norsk senter for menneskerettigheters bibliotek](#)
- [EMD-bulletins internettsider](#)

Månedens utvalgte: Republican Party of Russia v. Russia

Fakta:

Klageren var det russiske partiet Russlands republikanske parti. Det ble stiftet i november 1990 da det ble løst ut fra den konservative delen av det kommunistiske partiet. På en ekstraordinær generalforsamling i desember 2005 vedtok partiet enkelte interne endringer av partiledelsen, opprettet noen nye regionale kontor, og foretok mindre endringer av blant annet partiets postadresse. Samme måned søkte partiet om å få registrert disse endringene i det nasjonale registeret over juridiske enheter. Justisdepartementet nektet imidlertid å gjøre dette, og viste til at generalforsamlingen hadde foregått i strid med nasjonal lovgivning og partiets egne vedtekter. Partiet søkte igjen om å få registrert endringene, men da dette på nytt ble avvist klaget partiet saken inn for den regionale domstolen. I september 2006 ga den regionale domstolen justisdepartementet medhold i saken, og det samme gjorde ankedomstolen i desember samme år. Deretter besluttet justisdepartementet samme år å reise sak med krav om oppløsning av partiet. Det ble anført at medlemsantallet var under minimumskravet på 50.000 og at færre enn 45 regionale kontorer hadde mer enn 500 medlemmer, hvilket var i strid med en nasjonal lovbestemmelse. Klageren bestred dette, men både førsteinstansdomstolen og ankedomstolen ga justisdepartementet medhold.

Anførsler:

Klageren anførte krenkelse av artikkel 11 under henvisning til at justisdepartementet hadde nektet å registrere de nye opplysningene om partiet i det nasjonale registeret, og under henvisning til at partiet hadde blitt begjært oppløst.

Staten imøtegikk klagerens anførsler

Domstolens vurderinger:

Domstolen tok først stilling til klagerens anførsel om at nektelsen av omregistreringen utgjorde en krenkelse av forsamlings- og foreningsfriheten under artikkel 11. Domstolen bemerket innledningsvis at retten til å danne foreninger var sentral i artikkel 11 - borgerne måtte ha muligheten til å stifte juridiske enheter for å fremme felles interesser og spesielt politiske partier var essensielle for

demokratiets funksjon. Foreningsfriheten var imidlertid ikke absolutt, det kunne gjøres innskrenkninger på denne der det forelå sterke grunner til dette. Videre var statenes skjønnsmargin snever på dette området. Domstolen bemerket at registreringsmyndighetene hadde krevd all dokumentasjon om det politiske partiet fremlagt, selv om endringene kun dreide seg om mindre detaljer. Etter å ha fått innsyn i disse dokumentene, hadde myndighetene nektet å omregistrere partiet og viste da til at generalforsamlingen ikke hadde foregått i samsvar med nasjonal lov og partiets egne vedtekter. Domstolen konstaterte at partene ikke bestred at det dreide seg om et inngrep i klagerens rettigheter etter artikkel 11. Det måtte derfor vurderes om inngrepet var foreskrevet ved lov, forfulgte et legitimt formål og var nødvendig i et demokratisk samfunn. Domstolen slo fast at inngrepet ikke kunne sies å ha hatt hjemmel i lov da den nasjonale lovgivningen var uklar når det gjaldt dokumentasjonskrav ved registrering av nye opplysninger, og videre var den påberopte hjemmelen for å avvise registreringen ikke trådt i kraft på det tidspunkt da registrering ble nektet. Da lovhjemmelskravet ikke var oppfylt, fant Domstolen det heller ikke var nødvendig å foreta en vurdering av om inngrepet var nødvendig i et demokratisk samfunn.

På bakgrunn av dette konkluderte Domstolen, med seks mot en stemme, med at det forelå krenkelse av artikkel 11.

Domstolen tok deretter stilling til klagerens anførsel om krenkelse av artikkel 11 under henvisning til at partiet var blitt begjært oppløst. Domstolen uttalte innledningsvis at det var uomstridt at begjæringen om oppløsning var et inngrep i klagerens rettigheter etter artikkel 11. Det var heller ikke omstridt at inngrepet var hjemmel i lov. Videre aksepterte Domstolen statens anførsel om at inngrepet forfulgte de legitime formålene "hensynet til den nasjonale sikkerhet", "forebygge uorden" og "sikre andres rettigheter" i artikkel 11(2).

Spørsmålet var i det følgende om det lave medlemsantallet og den manglende regionale representasjonen gjorde inngrepet nødvendig i et demokratisk samfunn. Minimumskrav til antall medlemmer i politiske partier fantes i en rekke av Europarådets medlemsstater, men det var bare Russland som stilte så høye krav som i denne saken. Myndighetene hadde begrunnet dette kravet med at det ville medført uforholdsmessige store kostnader for staten dersom den måtte gi finansiell støtte til alle politiske partier uansett størrelse. Domstolen uttalte at den ikke var overbevist av disse argumentene, da den offentlige støtten til partier under valgkampen uansett var lav. Statens argument om at et høyt krav til antall partimedlemmer var nødvendig for å hindre fragmentering av parlamentet, overbeviste heller ikke Domstolen, som blant annet viste til at sperregrensen for å ta sete i parlamentet lå på 7 %. Staten gjorde videre gjeldende at bare de partiene som representerte brede deler av samfunnet burde kunne kvalifisere til politiske partier. Domstolen understreket imidlertid at også minoritetsgrupper i samfunnet måtte ha anledning til å danne politiske partier og delta i valg. Videre pekte Domstolen på at de stadig skiftende kravene til antall medlemmer i politiske partier, og de hyppige kontrollene av medlemslistene, hadde påført en uforholdsmessig byrde på de politiske partiene i Russland. De hyppige endringene av valglovgivningen kunne, riktig eller galt, bli oppfattet som forsøk på å manipulere valglovgivningen til fordel for det regjerende partiet.

Den andre begrunnelsen for oppløsningen var at den regionale tilslutningen var for lav: færre enn 45 av de regionale kontorene hadde mer enn 500 medlemmer. Dette kravet var blitt innført i 2001 og staten anførte at formålet var å hindre etableringen og deltakelsen i valg av regionale partier som kunne true statens territorielle integritet. Domstolen bemerket at kun et fåtall av Europarådets

medlemsstater stilte slike krav til sine politiske partier. Selv om Domstolen kunne se behovet for å sikre stabilitet ved oppløsningen av Sovjetunionen og under de etterfølgende demokratiske reformene, hadde ikke staten tilstrekkelig begrunnet hvorfor det i den siste tiden var grunn til være bekymret i forhold til regionale politiske partier.

Videre fant Domstolen at det kunne foretas andre mindre inngående tiltak enn å begjære oppløsningen av partiet for å verne om statens lover, institusjoner og nasjonale sikkerhet. Oppløsning kunne vurderes i tilfeller der partier tok i bruk ulovlig og udemokratiske metoder, oppfordret til vold, fremmet ødeleggelse av demokratiet og uthuling av demokratiske rettigheter og friheter. Russlands republikanske parti hadde deltatt i valg siden 1990 og hadde aldri fremmet regionale interesser eller separatistiske synspunkter. Myndighetene hadde ikke kommet med relevante og tilstrekkelige grunner for at oppløsningen av partiet var nødvendig av hensyn til den nasjonale sikkerhet, forbygging av uro, eller beskyttelse av andres rettigheter. Inngrepet var dermed ikke proporsjonalt i forhold til de legitime formålene.

På bakgrunn av dette konkluderte Domstolen enstemmig med at det forelå krenkelse av artikkel 11.

*

*

*